

O&O Defrag 4

aneb velký úklid na pevném disku

(CD)

KAREL ŠREDL

Měsíc uplynul jako voda, nestačil jsem se pořádně ani rozkoukat, a už tu máme měsíc další a s ním k vám přichází nový Rychlokurz. Tentokrát se podíváme na oblast, kterou jsme ještě v Rychlokurzu neobsoužili – na defragmentaci disku. Byla to vpravdě geniální hlava, která kdysi dávno v minulosti vymyslela princip uložení dat na discích do sektorů, avšak tento způsob s sebou kromě spousty výhod přinesl i jednu nevýhodu – fragmentaci. Soubor na disku přestane být časem „pohromadě“ a jeho rozsekání na kousičky o velikosti sektoru jsou rozházené po celé ploše disku. Načtení takového souboru pak trvá podstatně déle a hlavička hard disku „nalítá“ dlouhé kilometry. To celé se projevuje dosti výrazně na výkonu celého systému. Potom už pomůže jedině – defragmentace.

Když jsem se dozvěděl, co si tentokrát redakce pro vás připravila, srdce mi radostí zaplesalo. Již dlouho jsem na internetu sháněl nějakou aplikaci, jež by se alespoň trochu přiblížila k lafci, kterou kdysi dávno nasadily Norton Utilities. To bylo ještě za časů DOSu a Windows 95. Od té doby ticho po pěšině, Norton Utilities utekly kamsi daleko do komerční sféry a žádný jiný nástupce v dohledu. Pak jsem se doslechl o O&O Defragu. Měl vše, co jsem tak dlouho hledal – až na jedinou věc – nebyl zadarmo. Tentokrát jsem si povzdechl, trial verzi smazal, a jal se hledat dál (marně). Dnes je ale vše jinak, protože PC WORLD přináší tuto komerční aplikaci jako dárek zdarma!

Instalace

Jako každá slušná instalace i tato je velice snadná. Postupujte tak jako vždy – snad jen ve chvíli, kdy budete dotazováni na instalované kompo-

nenty, zvolte vše. Nainstalujete tím O&O Defrag jako:

- **Snap-In in Microsoft Management Console** – tedy jako modul do Microsoft Management Console (Ovládací panely → Nástroje pro správu → Správa počítače),
- **Standalone program** – tedy jako klasický spustitelný program (Start → Programy → O&O Software),
- **With a command-line interface** – tedy s možností ovládat program z příkazové řádky. Volbu „Default defrag program“ můžete nastavit Yes nebo No podle toho, zda chcete, aby O&O Defrag byl hlavním defragmentovacím nástrojem systému.

První start

Po instalaci se vám vytvoří (tak jak jsme zvyklí) v nabídce Start adresář O&O Software se zástupci k instalovanému programu. Zároveň však (a to už tak obvyklé není) se O&O Defrag vřadí jako další sekce do takzvané MMC „Microsoft Management Console“ (Ovládací panely → Nástroje pro správu → Správa počítače). V této konzoli máte pohromadě přístup k těm nejdůležitějším nástrojům umožňujícím nastavení a správu počítače. Jak zjistíte, O&O Defrag tam patří právem.

Tedy vzhůru do toho a spusťme program – nechám na vás, kterou metodu spuštění zvolíte (nabídka Start či MMC). Pamatujte však, že k provozování programu budete potřebovat patřičná práva – nejlépe administrátorská.

Po spuštění se před vámi objeví hlavní okno aplikace. Tradiционалисты (mne) potěší klasický pohled na rozdělené okno, kde nahoře je seznam dostupných disků s informacemi o nich a dole pole barevných čtverečků, které ukazuje rozložení dat na disku. Pozor! Po spuštění vám program

ukáže pouze hrubé uspořádání dat (tedy obsazenost/volnost). Abyste se o nich dozvěděli něco víc, je potřeba spustit analýzu. Na vybraný disk klikněte pravým tlačítkem myši a zvolte Analyze Volumes (klávesa [F6]). Ve sloupci „State“ se objeví nápis „Analyzing volume“ (Analyzuji disk). Nějakou dobu budete muset počkat – doba závisí na velikosti vašeho disku. Po dokončení analýzy uvidíte čtverečky barevné a každá barva něco znamená. Legenda úplně dole anglicky znalé poučí (pro ty ostatní přeložím), že:

- Právě přesouvaný cluster v oblasti
- V oblasti jsou data patřící do fragmentovaného souboru.
- Zamčená data systémem
- Data stránkovacího souboru (PAGEFILE.SYS)
- Prostě nějaká data nespádající pod jiné kategorie
- Alespoň jeden cluster obsahuje systémem komprimovaná data
- Systémové soubory
- Rezervováno pro MTF (pouze pro NTFS)
- Prázdna oblast. Neobsahuje žádná data, i když přesnější by bylo říci, že je označena jako prázdna a k použití
- Obsahuje adresáře

Protože jeden čtvereček obsahuje více clusterů, vyhodnocuje se výsledná barva v pořadí, v jakém jsem ho právě uvedl. Pokud chcete o rozložení dat v oblasti vědět více, pak prostě a jednoduše na daný čtverec klikněte myší.

Metody defragmentace

Podívejme se tedy, jaké „balíčky na míru“ si pro nás O&O Defrag připravil.

- **STEALTH** – Pokud máte velký disk a na něm opravdu hodně souborů (mluvíme o počtech větších než například 100 000), potom zvolte tuto metodu defragmentace. Vyžaduje poměrně málo

systémových prostředků, stačí jí málo volného místa na disku, nenačítá podrobné informace o souborech. Hodí se tedy na defragmentaci na pozadí.

- **SPACE** – Pokud na vašem disku nemáte příliš mnoho souborů (méně než 100 000), pak je SPACE metoda stejně nenáročná na prostředky jako STEALTH. Snaží se umístit soubory do prázdných míst, kam přesně padnou svou velikostí, a tím zvětšit množství souvislého prázdného prostoru. Tato metoda je vhodná pro prvotní defragmentaci (není tak náročná jako COMPLETE metody) i pro defragmentaci na pozadí, dokud na disku nenaroste počet souborů nad mezní hranici 100 000 nebo dokud budete mít dostatek volného místa pro běh.

- **COMPLETE** – Tyto metody jsou velmi náročné časově i náročné na zdroje systému, proto jsou vhodné spíše pro prvotní celkovou defragmentaci. Podle následující specifikace si vyberte jednu z nich a tu aplikujte na disk. Protože během defragmentace dojde k celkovému přeorganizování souborů, doporučuji tyto metody navzájem pro jeden disk nekombinovat – prostě si pro každý váš disk jednu metodu vyberte a tu proveďte. Pro udržování stavu potom použijte STEALTH či SPACE.

- **COMPLETE/Name** – Metoda kompletně přeorganizuje soubory podle jejich názvů a umístění. Konkrétně COMPLETE/Name je vhodná pro systémové disky, protože umístí soubory z adresářů k sobě a během práce systému to disk nemá „daleko“ od jednoho systémového souboru ke druhému.

- **COMPLETE/Date** – Tato metoda je doporučována pro databázové a file servery. Soubory jsou uspořádány podle datumu poslední modifikace, takže se nakonec často modifikované soubory (ať už leží v adresářové struktuře kdekoliv) ocitnou na disku blízko u sebe.

- **COMPLETE/Access** – Poslední COMPLETE metoda je vhodná jak pro servery, tak i pro pracovní stanice – srovná soubory podle datumu posledního přístupu. Tím se na začátek dostanou používané soubory a naopak ty, na které systém přistoupí jednou za čas, se ocitnou na konci disku. Mojí osobní oblíbenou kombinací se stala COMPLETE/Name napoprve a STEALTH průběžně.

Plánování defragmentace

Defragmentaci můžeme spustit několika způsoby. Základní způsob je prostě spuštění O&O Defragu a spuštění zvolené defragmentační metody. Jiný způsob popsán v další části textu spočívá v tom, že můžeme nastavit, aby program sledoval průběžně úroveň fragmentace na disku, a pokud přesáhne určitou (nastavenou) úroveň, defragmentace se spustí bez zásahu uživatele. Třetí možnost, kterou si popíšeme nyní, znamená vlastně vytvoření plánu. Připravíme si dopředu, že například jedenkrát do měsíce v noci spustíme kompletní defragmentaci a potom každý pracovní den v noci STEALTH. Jak na to?

Kliknutím na ikonu se přepněte do pohledu na naplánované úlohy. Klikněte pravým tlačítkem do spodního okna a zvolte Add → Job. Otevře se vám dialogové okno s nastavením plánované úlohy. Chceme nastavit měsíční defragmentaci v noci od 23:00 do 5:00 ráno – pak tedy do políčka „Start“ zapište 23:00 a do „Stop“ 5:00. Dále nastavíme, jak často. Chceme třeba každý 1. den v měsíci, tím pádem musíme zaškrtnout volbu Every (Každý...), poklepáním na tlačítko [Week/Month] se přepneme z týdenního pohledu na měsíční a ze seznamu dní zvolíme jedničku. Pak už jen zbývá označit disk k defragmentování a vybrat metodu. V podstatě už máme vše nastaveno a stačí kliknout na [OK] a přidat plánovanou úlohu do seznamu. Pro zvědavce si ale lehce popíšeme pokročilejší volby, dostupné pod záložkou Advanced.

- **Defrag (physical) volumes parallel** – Máme-li vybráno více fyzických disků (tedy ne více oddílů na jednom fyzickém disku), můžeme urychlit defragmentaci tím, že povolíme touto volbou programu, aby ony disky defragmentoval současně.

- **Automatic shutdown** – Šikovná záležitost. Pokud zaškrtneme tuto volbu, program sám po dokončení defragmentace vypne počítač. Ideální na noční defragmentaci.

- **Higher priority** – Povýšíte prioritu. Defragmentace bude o něco rychlejší, avšak těžko budete moci na počítači při běhu defragmentace pracovat.
- **Check volumes for errors before starting defragmentation** – Zkontrolovat disk na chyby před započítím defragmentace. Jasně a rozhodně doporučované ponechat zaškrtnuté.

- **Ext. job ID** – Jméno úlohy
- **Append job** – Touto volbou můžete zřetěžit úlohy. Prostě můžete nastavit, aby po jejím dokončení program spustil některou jinou.

Ještě se zmiňme o rozdílu mezi pojmy *Job* a *Task*. Jde v podstatě o totéž, jen Job obsahuje časové údaje pro spuštění. Job si tedy naplánujete a on se vám spustí, zatímco Taskem si v podstatě připravíte úlohu, ale spustit si ji musíte ručně (klik pravým tlačítkem na úlohu a zvolit „Execute Task“). Takto si např. připravíte defragmentaci s nastaveným vypnutím po dokončení, uložíte si ji jako Task a pak jen jedním kliknutím spustíte a jdete spát.

Nastavení

Voleb není mnoho ani málo, avšak jsou poměrně dost důležité, proto se na ně pojďme podívat. Vstupme do nastavení z menu Akce → Settings (nebo kliknutím na ikonu).

GENERAL

- **Check volumes before running defragmentation (Zkontroluj oddíly před spuštěním defragmentace)** – Jak už název napovídá, před vlastní defragmentací provede O&O kontrolu disků na konzistenci souborového systému. Vzhledem k tomu, že defragmentace je časově velmi náročná, je zdržení kontrolou zanedbatelné.

- **Allow removable drives to be defragged (Povolit defragmentaci výměnných disků)** – Tuto volbu jsem velmi uvítal a hned jsem defragmentoval svůj USB disk. Doporučuji zaškrtnout.

O&O ACTIVITYGUARD PRO

V této sekci nastavujete „agresivitu“ programu při defragmentování vzhledem k systémovým prostředkům. Doporučuji ponechat na volbě *O&O Autosense* a nechat to na programu samotném. Pokud totiž např. zvolíte *Disabled*, program si při defragmentaci vezme z počítače maximum, což sice znamená, že skončí dříve, ale během práce bude PC nepoužitelné.

ADVANCE

Zde nastavujeme pouze vzhled aplikace, proto se nebudu nějak podrobněji rozepisovat. Výjimku tvoří sekce „File Exclusion/Inclusion“, kde můžete vytvořit seznam souborů, které chcete vyjmout z defragmentace.

BOOT-TIME DEFRAGMENTATION

Pokud chceme zdefragmentovat i soubory, které jsou za normálních okolností zamčené, protože je operační systém právě používá, musíme provést defragmentaci někdy jinou. K tomu se právě hodí čas při startu počítače. Zaškrtnutím volby [x] Enable Boot-time Defragmentation nastavíte, aby O&O Defrag provedl při startu systému defragmentaci souborů – v té době ještě nejsou systémové soubory zamknuty, protože systém ještě není zaveden a spuštěn. V sekci „Settings“ pak můžete nastavit, které soubory v průběhu bootování defragmentovat. „Paging file“, „Registry files“ i „MFT“ jsou systémová úložiště, která skutečně při běhu programu neodemknete pro jakékoli jiné zásahy. Pokud však máte nějaké další soubory, jež jsou zamčené a chcete je „zcelit“, klikněte na tlačítko [Select additional files], ze seznamu vyberte požadované soubory a kliknutím na [Add] je přidáte k souborům defragmentovaným při startu. Avšak buďte opatrní a nepřehánějte – defragmentace je akce časově dosti náročná a mohli byste si tím start systému poměrně radikálně prodloužit.

AUTO-DEFRAG (THRESHOLD)

Nastavením této volby řeknete programu, aby průběžně (frekvenci testování nastavíte posuvníkem dole) hlídal stav fragmentace na vybraných discích a v případě, že překročí nastavenou úroveň (tu nastavujete posuvníkem vpravo v procentech od 0 do 100 %), spustí se O&O Defrag a provede nastavenou defragmentaci. Typ defragmentace vyberte po kliknutí pravým tlačítkem myši na disk. Tímto zajistíte, že váš systém bude udržován v patřičné kondici – ovšem za tu cenu, že se vám na pozadí bude čas od času spouštět defragmentace.

Závěr

Z mého povídání na začátku bylo asi patrné, že program O&O Defrag považuji za velmi kvalitní, a zde na konci článku to snad mohu jen zopakovat. Blahopřeji vám tímto k získání velice šikovného pomocníka.

4 0239/OK ☐

vybrat metodu defragmentace a spustit
zjistit chyby struktury dat na disku
analyzovat disk
prerušit/zastavit probíhající akci
pohled na sektory/pohled na naplánované úlohy
přidat/odebrat Job/Task
nastavení
odhad času, kolik zbývá do dokončení operace
stav akce – kolik je hotovo
zobrazit informace o disku
probíhající akce s diskem – disk je právě teď analyzován
počet sektorů obsažených v jednom čtverečku
další volby
začátek akce
zvolte disk
přítští... zítřa... dnes...
každý... konec akce
chceme-li nastavit rozsah větší než 24 hodin
dny v měsíci
 týden/měsíc
 zvolte metodu